

Україна у фокусі

13 – 19 квітня

2015 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>ПРИЗНАЧЕННЯ ГОЛОВИ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО: ПОЧАТОК ДОВГОЇ ПОДОРОЖІ?.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

13
квітня

У Берліні відбулася зустріч «нормандської четвірки» за участю міністрів закордонних справ України – Павла Клімкіна, Німеччини – Франка-Вальтера Штайнмайєра, Франції – Лорана Фабіуса та Росії – Сергія Лаврова. У своїй заяві глави МЗС закликали сторони конфлікту на Донбасі якнайшвидше призначити своїх представників у робочі підгрупи щодо України.

15
квітня

Російсько-терористичні війська на Донбасі продовжують нарощувати бойову активність. Про це повідомив активіст руху «Інформаційний спротив», керівник Центру військово-політичних досліджень Дмитро Тимчук. Протягом останньої доби найбільш напружена ситуація склалася на ділянці Піски-Авдіївка Донецької області. Протягом доби позиції українських військ в районі населеного пункту Піски піддалися вогневим ударам 7 разів, в тому числі 4 рази із мінометів.

У Києві вбили экс-депутат від Партії регіонів Олега Калашникова. Одіозний регіонал свого часу прославився побиттям журналістів та організацією наметового містечка «Антимайдан» в Маріїнському парку. Міліція розглядає кілька версій вбивства – політична діяльність Калашникова, в тому числі пов'язана з участю в організації, фінансуванні та модерації «Антимайдану», бізнес інтереси экс-депутата, особистісні стосунки та вбивство з метою пограбування.

16
квітня

У Києві вбили письменника і журналіста Олесь Бузину. Його застрелили біля під'їзду власного будинку. Журналіст був відомий своїми провокаційними українофобськими заявами в ЗМІ та публічними скандалами, а також дотримувався ідеї «руського міру». У МВС вважають, що основною версією вбивства Олесь Бузини є його професійна діяльність. Міліція почала розслідувати цю подію за статтею Кримінального кодексу (умисне вбивство).

Президент України Петро Порошенко закликав оперативно розслідувати резонансні вбивства экс-нардепа Олега Калашникова і журналіста Олесь Бузини. Представник ОБСЄ з питань свободи ЗМІ Дунья Міятович також засудила вбивство Бузини. Закликали до прозорого розслідування вбивств Калашникова і Бузини і США.

Режисерові Сенцовому в Росії висунули остаточне обвинувачення – підготовка терактів у Криму. Про це повідомив адвокат Дмитро Дінзе.

Петро Порошенко призначив головою Антикорупційного бюро Артема Ситника. З 2001 по 2008 рік він працював в органах прокуратури Кіровограда, в 2008-2011 роках був начальником слідчого відділу прокуратури Київської області, а з 2011 року - адвокатом в адвокатській фірмі «Юридичні гарантії».

17
квітня

У вбивствах Бузини та Калашникова проглядається замовний характер. Про це повідомив радник глави МВС Антон Геращенко. Аналітики, в свою чергу, коментують, що «парад політичних вбивств» в Україні використовуватимуть у політичній та інформаційній боротьбі.

На електронну адресу «Опозиційного блоку» надійшов лист, в якому якась «Українська повстанська армія» погрожує почати фізичне усунення представників чинної влади і опозиціонерів. Про це повідомили в прес-службі Опозиційного блоку.

Український політолог Володимир Фесенко також заявив, що отримав на електронну пошту листа із заявою від якоїсь «Української повстанської армії», в якій вона бере на себе відповідальність за вбивство «антиукраїнської наволочі: Чечетова, Пеклушенка, Мельника, Калашнікова, Бузини». За його словами, за спиною «УПА» можуть стояти російські спецслужби.

18
квітня

В СБУ заявили, що організації «Українська повстанська армія» (УПА), яка взяла на себе відповідальність за резонансні вбивства в Києві, і від імені якої в Інтернеті розсилаються листи з погрозами на адресу політиків і громадських діячів, не існує. Про це в ефірі 5 каналу заявив начальник Головного слідчого управління СБУ Василь Вовк.

19
квітня

Національне антикорупційне бюро запрацює на повну потужність щонайменше за півроку. Про це в ефірі 5 каналу заявив представник Президента у Кабінеті міністрів Олександр Данилюк. Як він наголосив, такий термін зумовлений тим, що до добору кадрів для новоствореного правоохоронного органу поставляться так само відповідально, як і до вибору його керівника.

II. Аналітична довідка

ПРИЗНАЧЕННЯ ГОЛОВИ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО: ПОЧАТОК ДОВГОЇ ПОДОРОЖІ?

16 квітня Президент Петро Порошенко підписав указ про призначення головою Національного антикорупційного бюро (НАБ) 35-річного Артема Ситника, який раніше працював слідчим в органах прокуратури. Свій вибір Порошенко зробив серед двох кандидатів, запропонованих Конкурсною комісією – другим кандидатом був колишній адвокат Юлії Тимошенко Микола Сірий. Новий голова НАБу вже пообіцяв, що на своїй посаді розслідуватиме діяльність не представників колишньої влади, а чинних високих чиновників.

*Наскільки прозоро й відкрито пройшов конкурс на посаду керівника НАБу?
Чого чекати від новоствореного органу та його голови?*

Процес відбору та призначення голови НАБу став для України досить унікальним прецедентом. Перш за все, його принципи і засади було визначено законом, розробленим низкою профільних неурядових організацій і ухваленим завдяки їхньому тиску. Зрозуміло, що, зважаючи на вирішальну роль парламенту в цьому процесі, фінальний текст закону виявився не зовсім ідентичним початковому, адже представники політичних фракцій намагалися убезпечити себе від надто сильного та незалежного голови антикорупційного відомства. Серед слабких сторін закону можна, зокрема, назвати право Президента обирати з двох або трьох кандидатів, запропонованих йому Конкурсною комісією, що дає йому змогу впливати на перебіг призначення і – потенційно – на обраного ним кандидата. Поза тим, варто зауважити, що Конкурсна комісія підійшла до цього питання цілком логічно, надавши Порошенку право обирати лише з двох кандидатів, тим самим дещо зменшивши роль Президента в цьому процесі. Сам перебіг відбору кандидатів Конкурсною комісією в цілому

задовольнив очікування прозорості та відкритості, хоча б тому, що її засідання та інтерв'ю з претендентами транслювали в прямому ефірі. Так само учасники фінального етапу відбору пройшли антикорупційну та люстраційну перевірки та були зобов'язані опублікувати свої майнові декларації за 2014 р. В цілому відкритість процесу до громадськості, існування чітких і зрозумілих критеріїв відбору та обмежена роль державних органів влади вигідно відрізняли обрання голови НАБу від інших подібних процесів призначення чиновників, які зазвичай позначені закритістю, дискреційним характером відбору кандидатів і політичною забарвленістю. Зрозуміло, що не обійшлося і без негативних моментів, передусім спроб зтягнути процес відбору та змінити правила гри вже після старту. Однак загалом дотримання процедурних норм стало сильною стороною цього процесу.

Особистість переможця конкурсу, у свою чергу, викликала більше питань. З одного боку, він мав перевагу над своїми головними конкурентами – Миколою Сірим і

чинним депутатом фракції «Блоку Петра Порошенка» Віктором Чумаком – завдяки відсутності зв'язків з будь-якою політичною силою. Так само на його користь може свідчити досить рідкісне поєднання молодого віку та значного досвіду роботи слідчим, що є вкрай важливим для НАБу як спеціалізованого правоохоронного органу. З іншого боку, застереження викликають передусім виявлені журналістами зв'язки Ситника з колишнім головним прокурором Києва, якого підозрювали в корупції, та сумнівна декларація нового голови НАБу з несподівано низькими доходами за минулий рік. Очевидно, втім, що подібні оціночні міркування про новопризначеного головного антикорупціонера країни не матимуть такого значення, як його діяльність на своїй новій посаді.

Зважаючи на цілковиту новизну спеціалізованого органу та вкрай складну ситуацію з корупцією на різних рівнях, новопризначений голова НАБу, вочевидь, отримає певний кредит довіри від суспільства та громадських активістів. Втім, ефективність і керівника, і самого бюро залежатиме від кількох ключових факторів, про які можна буде судити вже до кінця року. По-перше, зважаючи на специфіку підслідності НАБу та концентрацію корупції на найвищому політичному рівні, цей орган повинен займатися

розслідуванням корупційних діянь серед високопоставлених чиновників, у тому числі міністрів і їхніх заступників. Відповідно, якщо НАБ зосередиться на виявленні корупції серед чиновників середнього і низького рангів, то про його ефективність говорити буде важко.

По-друге, вкрай важливою буде спроможність нового керівника НАБу розбудувати ефективну інституційну структуру, яка б мінімально залежала і від інших органів державної влади, і від персонального складу керівництва самого бюро. Цьому мають сприяти широкі права і повноваження НАБ, яке отримало у своє розпорядження можливості ведення оперативно-розшукової діяльності, висунення звинувачень і навіть арешту підозрюваних. Очевидно, що в ефективній реалізації своїх функцій НАБу може також допомогти Національне агентство з питань протидії корупції, яке проводитиме моніторинг потенційних корупційних правопорушень і має запрацювати найближчим часом, а також ціла низка громадських організацій, що провадять аналогічною діяльністю. Відповідно, потенціал НАБу щодо започаткування реальної боротьби з корупцією на найвищих щаблях влади є достатньо високим; водночас, так само високою є і ціна змарнування цього шансу.

Висновки

Таким чином, процес призначення голови Національного антикорупційного бюро в цілому відповідав суспільним очікуванням відкритості та прозорості, чим створив непоганий прецедент на заповнення подібних вакансій у майбутньому. Сам же новий керівник НАБу викликав дещо більше запитань, хоча його професійне минуле вказує на існування потенціалу до виконання покладених на нього функцій. Поза тим, ефективність новоствореного органу можна буде оцінювати через кілька місяців, коли завершиться процес його формування і він зможе приступити до виконання своїх безпосередніх завдань.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Редактор випуску: Ірина Філіпчук